

Nr 34.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående försäljning av viss kronans andel i det till soldatroten nr 67 vid Uppvidinge kompani av Kalmar regemente hörande soldattorp i Kronobergs län; given Stockholms slott den 23 december 1914.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att den kronan för $\frac{1}{4}$ mantal Vägershult nr 2 Norregård i Lenhovda socken av Kronobergs län tillkommande andel i det till vakanta roten nr 67 vid Uppvidinge kompani av Kalmar regemente hörande soldattorp må jämte övriga delägares andelar i samma torp försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under iakttagande, att anbud skola avgivas särskilt för jorden och särskilt för åbyggnaderna, att köpare skall tillförbindas att gälda de med köpet och lagfart därå förenade kostnader samt att blivande köpeanbud underställas Kungl. Maj:ts prövning och godkännande.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Johan Beck-Friis.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 23 december 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS.
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet friherre Beck-Friis anförde.

I en till domänstyrelsen ställd skrift hava Sven A. Gustafsson, Jonas Petersson och Jenny Karlsson i Vägershult såsom enligt uppgift ägare till $\frac{3}{4}$ av det till soldatroten nr 67 vid Uppvidinge kompani av Kalmar regemente hörande soldattorp anhållit, att enär de beslutat å öppen auktion försälja sina andelar i torpet, vilket ej kunde med fördel skiftas, den kronan för $\frac{1}{4}$ mantal Vägershult Norregård i Lenhovda socken av Kronobergs län tillkommande fjärdedelen i torpet måtte få samtidigt försäljas.

I skrivelse den 2 april 1914 har domänstyrelsen underställt detta ärende Kungl. Maj:ts prövning.

Av handlingarna inhämtas, bland annat, följande.

Enligt 1728 års generalmönsterrulla utgjordes soldatroten nr 67 vid Uppvidinge kompani av Kalmar regemente av hemmanen 1 mantal Vägershult Norregård och 1 mantal Björneke i Kronobergs län, vilka hemman i 1877 års jordebok för detta län finnas upptagna, det förra bland skatteegendomar såsom 1 mantal Vägershult nr 2 Norregård i Lenhovda socken och det senare bland kronoegendomar under allmän disposition, boställen, såsom 1 mantal Björneke nr 3 Västregård i Herråkra socken. Enligt såväl generalmönsterrullan som jordeboken har hemmanet Vägershult Norregård varit roterat för 1 mantal såsom stamrote och Björneke Västregård för $\frac{1}{2}$ mantal såsom hjälprote; och finnes vid det förra hemmanet i jordeboken antecknat: »Stamrote och har soldattorpet på ägorna».

Av hemmanet Vägershult Norregård har, jämlikt brev den 25 september 1896, $\frac{1}{4}$ mantal inköpts för statsverkets räkning och tillagts kronoparken Kosta. Stomhemmanet Björneke Västregård är anslaget såsom löningshemman åt kyrkoherden i Dädesjö och Herråkra församlingars pastorat, för vilket lönerreglering fastställts genom resolution den 20 maj 1870, att gälla till den 1 maj 1921.

Med anledning av ovan berörda framställning har domänstyrelsen till en början hört vederbörande jägmästare och överjägmästare även som införskaffat instrument över en av nämndemännen Carl Johannisson i Vägershult och Karl Pettersson i Lenhovda, på anmodan av sökandena, den 22 december 1913 i närvaro av jägmästaren verkställd besiktning och saluvärdering av ifrågavarande soldattorp. Enligt nämnda instrument har torpet värderats till 7,799 kronor 20 öre, därav 350 kronor belöpte på husen. Vid besiktningstillfället upplystes, att stomhemmanet Björneke Västregård sedan år 1877, eller från det roten blev vakant, ej deltagit i reparationer och underhåll av husen, vid vilket förhållande och då stamroten under tiden insatt nytt murverk samt ny inredning, hjälproten ej ansåges vara ägare till annat än $\frac{1}{3}$ av den till 150 kronor uppskattade väggstommen.

Vidare hava yttranden avgivits av förste lantmätaren och Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, stomhemmanets arrendator, sökandena, jägmästaren samt kronofogden i orten. Av förste lantmätarens yttrande framgår, att ifrågavarande soldattorp vid den 27 september 1853 fastställt laga skifte å Vägershults by utbrutits med en areal av 117 tunnland 23 kappland eller 58,1120 hektar från hemmanet 1 mantal Vägershult nr 2 Norregårds ägovälde, som alltså ensamt tillsläppt soldattorpets jord. — Arrendatorn har förklarat sig medgiva soldattorpets försäljning

mot det att »ströroten» erhöle 50 kronor, utgörande $\frac{1}{3}$ av väggstommens uppskattade värde. — Kungl. Maj:ts befallningshavande har tillstyrkt försäljningen.

Domänstyrelsen har för egen del — under anförande bland annat att soldattorpet i fråga vore beläget på ungefär 4 kilometers avstånd från kronoparken Kosta och saknade betydelse för kronoparkens skötsel — hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes medgiva, att kronans andel för $\frac{1}{4}$ mantal Vägershult nr 2 Norregård i soldattorpets såväl jord som åbyggnader finge genom styrelsens försorg å offentlig auktion försäljas till den högstbjudande under de i brevet den 29 maj 1874 stadgade villkor.

Kammarkollegiet har i ärendet avgivit utlåtande den 2 juli 1914 och därvid överlämnat yttranden av Herråkra församling å kyrkostämma samt vederbörande kyrkoherde och kontraktsprost ävensom domkapitlet i Växjö och Kungl. Maj:ts befallningshavande. Sistnämnda myndighet har därvid meddelat, att stomhemmanet Björneke Västregård blivit i författningsenlig ordning utarrenderat till Johan Peter Svensson för tiden från den 14 mars 1913 till den 14 mars 1933. Beträffande stomhemmanets andel i soldattorpet, som enligt ovanberörda värderingsinstrument beräknats till $\frac{1}{3}$ av dess byggnaders väggstomme, har Kungl. Maj:ts befallningshavande tillstyrkt försäljning av kronans berörda andel ävensom hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes föreskriva, hur den på stomhemmanet belöpande andelen av försäljningsmedlen skulle användas.

Kammarkollegiet har för egen del anfört följande.

I ärendet syntes få anses utrett, att stomhemmanet Björneke Västregård icke ägde någon andel i jorden till ifrågavarande soldattorp. Vad anginge torpets åbyggnader syntes den omständigheten att, på sätt i ärendet påståtts, stamroten ensam under en följd av år bekostat byggnadernas underhåll och inredning, lagligen icke kunna föranleda minskning i den stomhemmanet efter roteringsgrunden tillkommande andel, eller $\frac{1}{3}$, av byggnaderna eller deras värde. Mot försäljning av soldattorpet hade kollegiet, såvitt omförmälda stomhemmans rätt anginge, ej något att erinra, under förutsättning att försäljningen skedde på offentlig auktion samt att blivande köpeanbud, som borde avgivas särskilt för jorden och särskilt för åbyggnaderna, underställdes Kungl. Maj:ts prövning och godkännande, då kollegiet jämväl torde bliva i tillfälle att yttra sig angående dispositionen av den på stomhemmanet belöpande andelen av försäljningssumman.

I likhet med myndigheterna och efter samråd med chefen för ecklesiastikdepartementet tillstyrker jag försäljning av den andel uti ifrågavarande soldattorp, som kronan äger för $\frac{1}{4}$ mantal Vägershult Norregård. Ifall värdet av denna andel beräknas på grund av uppskattningsinstrumentet och med iakttagande av kammarkollegiets uppfattning angående strörotens andel i åbyggnadernas värde, utgör det samma dels $\frac{1}{4}$ av jordens och skogens till 7,449 kronor 20 öre uppskattade värde eller alltså 1,862 kronor 30 öre och dels $\frac{1}{6}$ av byggnadernas värde, 350 kronor, eller 58 kronor 33 öre eller tillhopa 1,920 kronor 63 öre. Då detta värde överstiger den summa av 1,000 kronor, inom vilken Kungl. Maj:t enligt 1914 års riksdags medgivande må äga utan riksdagens hörande försälja kronan tillhörig andel i samfällighet, läser riksdagens medgivande till försäljningen böra inhämtas.

Departements-
chefen.

Beträffande försäljningen av stomhemmanets andel ävensom beträffande användningen av den därå belöpande del av köpeskillingen tillkommer det Kungl. Maj:t att besluta.

Mot de av kammarkollegiet föreslagna villkoren för försäljningen har jag icke något att erinra. Jag anser det dock böra uttryckligen angivas, att försäljningen skall ske i sammanhang med försäljning av övriga andelar i torpet, samt föreskrift lämnas, att köparen skall vara skyldig vidkännas de med köpet och lagfart därå förenade kostnader. Att, såsom domänstyrelsen föreslagit, vid försäljningen tillämpa brevet den 29 maj 1874 med däri stadgad rätt till köpeskillings inbetalning under sex år, synes mig icke lämpligt, enär torpet väl bör säljas såsom en enhet under gemensamma villkor för alla delägarnas andelar och det icke torde böra ifrågasättas, att övriga delägare skulle påtvingas berörda betalningssätt.

Jag hemställer därför, att Eders Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen medgiva,

att den kronan för $\frac{1}{4}$ mantal Vägershult nr 2 Norregård i Lenhovda socken av Kronobergs län tillkommande andel i det till vakanta roten nr 67 vid Uppvidinge kompani av Kalmar regemente hörande soldattorp må jämte övriga delägares andelar i samma torp försäljas å offentlig auktion till den högstbjudande under iakttagande, att anbud skola avgivas särskilt för jorden och särskilt för åbyggnaderna, att köpare skall tillförbindas att gälda de med köpet och lagfart därå förenade kostnader samt att blivande köpeanbud underställas Kungl. Maj:ts prövning och godkännande.

Kungl. Maj:ts Nåd. Proposition Nr 34.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall och förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga . . . till detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. Lekander.
